

Behandelingsvoorstel voor de commissie Ruimte en Groen

Onderwerp: Strategie realisatie robuuste verbindingen

Cie-datum : 5 april 2004

Cie-nummer: 2004REG51

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: n.v.t	inspraak:nee
eerdere behandeling in cie: nee	op: n.v.t.
in PS: nee	op: n.v.t.

Behandelend ambtenaar: Jeanet Bok
Portefeuillehouder: dhr. J.P.J. Lokker

toestel: 2091

Inleiding

Op 3 september 2002 heeft GS (na advisering van de Commissie Ruimte en Groen) besloten in te stemmen met de medewerking aan de realisering van robuuste ecologische verbindingzones in de provincie Utrecht, onder bepaalde voorwaarden. De robuuste verbindingzones moeten de ecologische hoofdstructuur versterken door inrichting van extra nieuwe natuur (in Utrecht ca. 1100 ha). Dit beleid is landelijk vastgelegd in de nota "Natuur voor mensen, mensen voor Natuur" en zal worden overgenomen in de Nota Ruimte.

Aan de door de provincie gestelde voorwaarden is inmiddels voldaan. Het betreft met name duidelijkheid over de financiering. Op de LNV-begroting voor 2004 is specifiek geld gereserveerd voor aankoop en inrichting van robuuste verbindingen (bijlage 2). In een bestuurlijk overleg op 27 november 2003 tussen IPO en de minister van LNV zijn nadere afspraken gemaakt over de uitvoering van het beleid voor de robuuste verbindingen.

Vervolgens is een strategie opgesteld om realisatie van de robuuste verbindingen in Utrecht mogelijk te maken (bijlage 1). Dit stuk wordt nu aan u voorgelegd.

vervolg inleiding op pagina 2: nee

Wordt geagendeerd:

X ter kennisneming, het stuk wordt niet besproken.

Beoogd effect

In 2018 zijn de robuuste verbindingen in de provincie Utrecht als onderdeel van een ruimtelijk samenhangende EHS gerealiseerd.

Argumenten

Het voorstel is een uitwerking van bestaand beleid

Het voorstel is een nadere uitwerking van het besluit dat op 3 september 2002, na advisering van de Commissie Ruimte en Groen, door GS is genomen. Het voorstel is tevens een uitwerking van het landelijk beleid voor robuuste verbindingen, zoals opgenomen in de nota "Natuur voor mensen, mensen voor Natuur" en maakt deel uit van de realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), hetgeen speerpunt van rijks- en provinciaal beleid is.

Kanttekeningen

Om de strategie te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk dat er voldoende menskracht beschikbaar is voor het begrenzen van de robuuste verbindingen. Begrenzen van de daarvoor in aanmerking komende gebieden in natuurgebiedsplannen is voorwaarde om te komen tot uitvoering. Het begrenzen is een bevoegdheid van de provincie op grond van de Subsidieregeling Natuurbeheer. Op basis van de begrenzings ontstaat voor betrokkenen de mogelijkheid van het verkrijgen van beheerssubsidies en een titel voor grondverwerving cq particulier natuurbeheer. Voordat tot begrenzing kan worden overgegaan dient binnen de kaders van De Venen en de reconstructie overeenstemming te worden bereikt binnen de gebiedscommissies.

Financiën

Om aankoop/particulier natuurbeheer van grond voor robuuste verbindingen mogelijk te maken is personele inzet nodig op de herziening van begrenzingsplannen en op inhoudelijke begeleiding van de uitvoering, die in 2018 gereed zal zijn. De personele inzet is op te vangen binnen de bestaande formatie (situatie januari 2004) en is in het Sectorplan RNL 2004 vastgelegd. Dat betekent dat binnen de taken van de sector herprioritering van de taken heeft plaatsgevonden (temporiseren van de uitvoering van het Programma Ecologische Verbindingszones dat in maart 2003 door uw college is vastgesteld). Voor de realisatie zullen middelen uit de reguliere budgetten voor verwerving en beheer worden aangewend (Reserve aankopen natuurterreinen). Deze budgetten moeten voor robuuste verbindingen worden aangevuld door het Rijk, en zullen op basis van de programmering via het Provinciaal Uitvoeringsprogramma beschikbaar komen. Een en ander is afhankelijk van besluitvorming via het IPO.

Realisatie

Zie bijlage 1

Communicatie

Communicatie over dit onderwerp zal plaatsvinden via de te volgen procedure voor de natuurgebiedsplannen en via de gebiedsgerichte projecten (Reconstructie, De Venen).

Bijlagen

Bijlage 1: Strategie realisatie robuuste verbindingen

Bijlage 2: Financiering robuuste verbindingen

Verder is ter informatie een algemene brochure over robuuste verbindingen bijgevoegd.

Bijlage 1: STRATEGIE REALISATIE ROBUUSTE VERBINDINGEN

Op 27 november 2003 zijn afspraken gemaakt tussen minister Veerman en de kerndelegatie van het IPO over de uitvoering van de robuuste verbindingen.

De belangrijkste afspraken zijn:

- LNV geeft de robuuste verbindingen een planologische basisbescherming via de Nota Ruimte. De provincies zorgen ervoor dat deze basisbescherming wordt overgenomen in de provinciale plannen. Voor Utrecht is dat het streekplan dat momenteel in ontwikkeling is. Daarin staat over de robuuste verbindingen:

Tekst ontwerp streekplan robuuste verbindingen (vastgesteld op 2 december 2003 door GS)

Wij hebben de mogelijkheden verkend om een aantal robuuste ecologische verbindingzones tussen grote eenheden natuur aan te leggen. Delen van deze verbindingzones behoren nog niet tot de EHS. In Utrecht gaat het om de verbindingen Heuvelrug-Veluwe, de natte As tussen IJsselmeer en de Zeeuwse wateren en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. ***Onomkeerbare ingrepen en processen in de nog niet tot de EHS behorende robuuste ecologische verbindingzones, zoals grootschalige verstedelijking, die het realiseren van deze zones frustreren, zullen wij voorkomen.*** Wij willen elementen en delen van de robuuste zones realiseren waarvoor financiële dekking is en die goed inpasbaar zijn in gebiedsplannen, zoals het Plan van Aanpak De Venen en het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost.

- LNV zorgt voor ontsnippering van rijkswegen, spoorwegen en kanalen. Mogelijk kan het ontsnipperingsbudget van LNV ook gebruikt worden voor de financiering van grote infrastructurele werken op provinciale wegen. Hierover heeft LNV nog geen standpunt ingenomen omdat de provincies zich niet duidelijk uitspreken over begrenzing (zie bijlage 2).
- Minister Veerman concludeert op 27 november 2003 in overleg met het IPO dat het wel de bedoeling is de robuuste verbindingen definitief te begrenzen. Afgesproken is, dat LNV en provincies op korte termijn overleggen over het realiseren van de eerste tranche robuuste verbindingen. Nader overleg volgt over de werkwijze bij het begrenzen, waarbij ruimte en flexibiliteit moeten worden ingebouwd.

Voor Utrecht gaat het om de volgende (onderdelen van) robuuste verbindingen:

1. Veluwe-Heuvelrug: noordelijk tracé.

Situatie: Voor deze verbinding is 400 ha nieuwe natuur beschikbaar in de 1e tranche, en 200 ha in de 2e tranche. Het verschil tussen de tranches is, dat voor de 1e tranche vanaf 2004 geld beschikbaar is en voor de 2e tranche vanaf 2008 (zie ook bijlage 2). De robuuste verbinding is opgenomen in het reconstructieplan.

Strategie: Zowel eerste als tweede tranche gaan begrenzen voor noordelijk tracé. Dit sluit aan bij het GS-besluit van 3 september 2002 waarin is gesteld dat er voldoende garantie moet zijn voor beschikbare middelen voor de uitvoering. Die is er nu voor aankoop en inrichting van zowel de eerste als de tweede tranche. Begrenzen in 2 tranches voor 1 gebied is inhoudelijk wel mogelijk, maar praktisch gezien niet zinvol omdat dit de provincie onnodig veel tijd en geld kost en onnodig veel onrust geeft in het gebied: het aangepaste natuurgebiedsplan zal waarschijnlijk in 2006 operationeel zijn en vóór 2008 zal er dan een nieuwe aanpassing moeten volgen wanneer in 2 tranches wordt begrensd.

Planning: Aangezien in 2004 het natuurgebiedsplan Vianen en het beheersgebiedsplan moeten worden vastgesteld zal de formele begrenzing pas plaatsvinden in 2005 in het natuurgebiedsplan Gelderse Vallei. De benodigde aanpassing wordt tegelijkertijd uitgevoerd met aanvullingen op de begrenzing die vanuit het reconstructieplan worden verwacht. In 2004 zal wel al een start worden gemaakt met de voorbereiding van de begrenzing van de robuuste verbinding. **Nodig:** overleg tussen coördinatoren voor de robuuste verbindingen en begrenzers van de provincies Utrecht en Gelderland. **Uitgangspunt:** verantwoordelijkheid voor begrenzing ligt bij provincies, niet bij reconstructiecommissie.

2. Veluwe-Heuvelrug, aanvullend tracé uiterwaarden.

Situatie: Dit tracé is met name voor Edelhert van belang. Hiervoor is 100 ha nieuwe natuur gereserveerd in de 2e tranche voor Utrecht en Gelderland gezamenlijk.

Strategie: De inhoudelijke details voor dit aanvullend tracé nader uitwerken in 2004-2005. Zonodig begrenzing aanpassen, tijdstip afhankelijk van geplande herzieningen van de betreffende natuurgebiedsplannen. **Nodig:** overleg tussen coördinatoren robuuste verbindingen en begrenzers van de provincies Utrecht en Gelderland. **Uitgangspunt:** verantwoordelijkheid voor begrenzing ligt bij provincies, niet bij reconstructiecommissie

3. Veluwe-Heuvelrug, poort bij Elst/Amerongen.

Situatie: Dit betreft de verbinding over de N225 bij Elst of Amerongen. In feite gaat het alleen om een ecoduct, er zijn hooguit enkele hectaren nieuwe natuur nodig (aandachtspunt: inrichting Elster Buitenwaarden). Deze “poort” krijgt geen planologische basisbescherming omdat het in feite over een relatief klein oppervlak gaat dat de verbinding maakt tussen de grote natuurkernen Heuvelrug en Uiterwaarden. Het is wel belangrijk dat de verbinding op de kaart van de robuuste verbindingen staat, om eventueel rijksgeld voor de aanleg van het ecoduct te kunnen krijgen. Er is rijksgeld voor ontsnippering van rijksknelpunten in de robuuste verbindingen. De provincies hebben gevraagd om dit geld ook beschikbaar te stellen voor grote provinciale ontsnipperingsmaatregelen. Hierover zijn op 27 november nog geen concrete toezeggingen gedaan door LNV.

Strategie: Eerst financiering voor ecoduct rond zien te krijgen. Wanneer LNV geen budget beschikbaar stelt vanuit robuuste verbindingen zoeken naar andere financiering, onder andere via Agenda 2010 - Stichtse Lustwarande. Zodra er geld is, toewerken naar de realisatie. De voorontwerpen zijn al klaar. Vragen of WVV de uitvoering wil coördineren.

4. Natte as Nieuwkoop-Breukelen

Situatie: Voor de natte as is 400 ha nieuwe natuur beschikbaar, alles in de 1° tranche. Voor de natte as zijn in de verkenning 2 verschillende alternatieven uitgewerkt. Tijdens de evaluatie van het Plan van Aanpak De Venen moet hieruit een keuze worden gemaakt. LNV heeft een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de oostelijke variant.

Strategie: Aansluiten op procesarchitectuur voor de nieuwe opgaven in De Venen die momenteel wordt uitgewerkt. Eerst tracékeuze maken. Dit moet in de periode januari-april 2004 gebeuren om goed mee te kunnen in de planning van evaluatie De Venen (Nieuwe Opgaven). In maart moet het voorkeurstracé bekend zijn. Voorgesteld wordt om de tracékeuze ambtelijk voor te bereiden. Hiervoor wordt een werkgroep met betrokken partijen opgericht. Belangrijk is, dat op korte termijn wordt besloten of nog een derde alternatief moet worden uitgewerkt (gras oost, moeras oost). LNV wil ook betrokken zijn bij de tracékeuze en met de provincie nog bestuurlijke afspraken maken over het definitieve tracé. Aandachtspunt is, dat slechts een gedeelte van de nog benodigde hectaren in het gebied De Venen ligt. Een groot deel ligt ten oosten van het plangebied van het project De Venen, in het gebied van de Corridor Amsterdam-Utrecht (CAU). In het verleden heeft de rechtsvoorganger van het DB De Venen, de Stuurgroep De Venen, zich mede bestuurlijk verantwoordelijk gesteld voor het realiseren van de ecologische verbindingzones in het CAU-gebied. Voorstel is dat het DB De Venen nu ook verantwoordelijk wordt voor de realisatie van de robuuste verbinding in het CAU-gebied. Ook de relatie met de nieuwe opgave voor waterberging is een belangrijk aandachtspunt. In Groot-Mijdrecht Noord liggen namelijk zowel plannen voor waterberging als voor de ontwikkeling van moeras in de robuuste verbinding. Onderzocht moet worden welke consequenties een eventuele waterberging in dit gebied heeft voor het tracé van de robuuste verbinding. De keuze voor het voorkeurstracé wordt voorgelegd aan het DB De Venen. Daarna wordt gestart met begrenzen van de robuuste verbinding. (planning: 2005).

Planologische bescherming in de nota ruimte voor de Natte As (tekst uit “afsprakendocument robuuste verbindingen 2004-2018 LNV-provincies”, 27 november 2003)

Ten aanzien van het deeltraject Nieuwkoop-Breukelen (6b) bestaan twee opties: een oostelijk en een westelijk traject. Beide trajecten worden opgenomen op de kaart in de Nota Ruimte en voorzien van planologische basisbescherming. In 2004 wordt een bestuurlijke afspraak gemaakt ten aanzien van het traject. Vanaf dat moment is de planologische basisbescherming nog slechts geldig voor het gekozen traject. Deze werkwijze wordt vermeld bij de kaart in de Nota Ruimte.

In 2004 wordt tussen provincie en LNV bestuurlijk overleg gevoerd over het traject Nieuwkoop-Breukelen. Dit bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk voorbereid door LNV en provincie.

5. Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Situatie: Voor de hele Linie is 350 ha nieuwe natuur beschikbaar in de “projectenpot. Volgens het advies van LNV moet de nieuwe natuur voor deze verbinding vooral tussen Lek en Biesbosch worden aangelegd. Mogelijk kan in Utrecht aan de noordkant van de Lek nieuwe natuur worden aangelegd (Linielandschap). De orde van grootte is maximaal 100 ha nieuwe natuur.

Toelichting projectenpot (tekst uit “afsprakendocument robuuste verbindingen 2004-2018 LNV-provincies”, 27 november 2003)

Ten behoeve van enige flexibiliteit in de realisatie worden enkele robuuste verbindingen in een ‘projectenpot’ geplaatst van 1100 hectare. Deze projectenpot is bedoeld voor verbindingen waarover ten aanzien van de fasering nog enige onduidelijkheden bestaan. De grote overlap tussen eerste en tweede tranche in de periode 2008-2018 maakt de projectenpot mogelijk. De robuuste verbindingen in deze projectenpot worden indien opportuun nog gerealiseerd in de eerste tranche, en anders in de tweede tranche. De 1100 hectare uit de projectenpot komt voor 250 ha uit de eerste tranche en voor 850 ha uit de tweede tranche.

Strategie: In overleg met andere betrokken provincies uitzoeken en afspreken waar we de 350 hectaren nieuwe natuur willen neerleggen..

Vragen of 1 van de andere provincies dit wil trekken (tot nu toe heeft Utrecht het project getrokken).

Uitwerking van de provincies toesturen aan Stuurgroep Nieuwe Hollandse Waterlinie, met de vraag om dit mee te nemen in de projectveloppen van het Linieperspectief. Zonodig natuurgebiedsplannen aanpassen.

Planning: inhoudelijke uitwerking 2004, eventuele begrenzing vanaf 2005.

Bijlage 2: Financiering robuuste verbindingen (Bron: Ministerie LNV, achtergronddocument begroting 2004)

a. Verwerving, inrichting, beheer

1^e tranche:

Verwerving: Totaal € 293 mln

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beschikbaar Budget (regulier + intensivering)	15.8	15.8	26.1	26.1	26.1	26.1	26.1	26.1	26.1	26.1	26.1	26.0

Inrichting: Totaal € 163 mln

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbaar Budget (regulier + intensivering)	1.36	1.36	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3

Beheer: € 84 mln

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbaar Budget	0.7	1.4	2.1	2.8	3.5	4.2	4.9	5.6	6.3	7.0	7.7	8.4	9.1	9.8	10.5

2^e tranche:

Voor verwerving, inrichting en beheer is in totaal € 478 miljoen beschikbaar in de periode 2008-2018. Verdeling over deze instrumenten zal terzijnertijd plaatsvinden.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbaar Budget	21	16	15	12	11	7	5	20	127	124	120

b. Ontsnippering robuuste verbindingen

In het kader van de flankerende maatregelen EHS is voor de reconstructiegebieden en voor buiten de reconstructiegebieden in totaal € 65 miljoen (t/m 2015 (looptijd reconstructie)) respectievelijk € 95 miljoen (t/m 2018) gereserveerd voor ontsnipperingsmaatregelen robuuste verbindingen. Verdeling over 1^e en 2^e tranche zal terzijnertijd plaatsvinden.

Binnen reconstructiegebieden: Totaal € 65 miljoen

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbaar Budget	-	1	5	5	5	7	7	7	7	7	7	7			

Buiten reconstructiegebieden: Totaal € 95 miljoen

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbaar Budget	-	-	3	4	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8